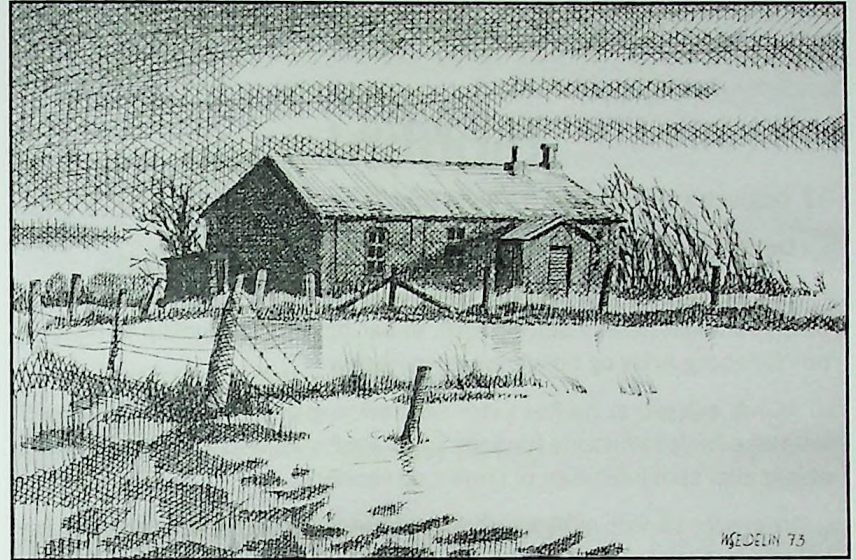

Historier fra Balle Sogn
2019

Balle Kirke.

Jørgen Michaelsen - 2016

Hvinningdal forsamlingshus tegnet af Willy Seidelin 1973

Historier fra Balle Sogn

Balle Sogns
Lokalhistoriske Forening

2019

Forord

12. udgivelse af "Historier fra Balle Sogn"

Det er med glæde, at foreningen igen kan udgive et hæfte.

Nogle personer har velvilligt været medvirkende til at lave nogle artikler, som kan læses i dette hæfte. Vi har også fundet udklip af historie hos Silkeborg Arkiv og tidligere udgivne bøger.

Vi har erfaret, at hæftet i stor udstrækning er købt af personer med interesse for lokalhistorie fra Balle sogn. Hæftet er dels brugt som samleobjekt eller som julehilsen til familie og venner.

Vi prøver så vidt muligt at bringe både nyere og gamle historier fra hele sognet, og for at vi kan blive ved med det, har vi brug for, at I læsere også kommer med fortællinger. Hvis I har en god ide til en lokal historie eller en ting med historisk interesse, som Lokalhistorisk Forening kunne arbejde videre med, vil vi være meget taknemlige for en henvendelse.

Kontakt da en fra bestyrelsen, der vil tage en snak om det.

Alle vore medlemmer modtager automatisk et hæfte årligt.

Hvis der er ønske om at købe flere hæfter, kan det ske ved at kontakte et bestyrelsesmedlem, der altid ligger inde med nogle hæfter.

Prisen for et hæfte er 25 kr. Hvis hæftet skal sendes pr. post kommer der porto oveni.

Obs.: Foreningen er meget interesseret i at få lov til at låne – kun låne – billeder eller andre effekter, som viser noget om dagliglivet, personer, huse, gårde eller landskaber, alt hvad du synes, der kan være af interesse for Balle Sogns Lokalhistorie.

Vi håber, at hæftet bliver til glæde for dig og din familie.

Bestyrelsen

Indhold

Stjernebikkerten på Museum Silkeborg side 5

Kilde: Museum Silkeborg

**Rasmus Jensen - Balle Huse,
Stjerne Kikkeren** side 6

Af Rasmus Peter Randløv, Tåning

**Viggo Bechmann om sin opvækst på
"Balle Hedegård", Sinding Hovvej 5,
Balle Nørreremark** side 17

Fra Silkeborg Arkiv og Viggo Bechmann

Et tilbageblik side 28

Af Bendte Seidelin

Travetur Bedehøjvej 1 Side 44

Guide Jens Michael Frank

© 2019 Balle Sogns Lokalhistoriske Forening
Oplysninger fra hæftet, må gerne benyttes med henvisning til kilde.
Billederne i hæftet er fra foreningens arkiv m.fl.

Redaktion:
Else Drejer
Frede Skipper

Korrektur:
Jørgen Stadel

Layout, dtp og omslag: Frede Skipper

Hæftet koster 25 kr. og kan købes hos bestyrelsens medlemmer:
Else B. Drejer, Frank Jægers Vej 41, 8600 Silkeborg - tlf. 2146 8283
elsebaydrejer@gmail.com

Bodil Skov, Øster Bordingvej 54, 8600 Silkeborg - tlf. 8685 5220

Jørgen Stadel, Siøvej 11, 8370 Hadsten - tlf. 8691 4270 / 2692 4543
jstadel@mail.dk

Villy Larsen, Hvinningdalvej 67, 8600 Silkeborg - tlf. 2176 3971
villy.larsen@fibermail.dk

Jens Bechmann Eriksen, Langstrømpevej 39², 8600 Silkeborg
Tlf. 2329 3015
eb.jb@mail.dk

Samt hos:
Silkeborg Arkiv, Hostrupsgade 41 A - tlf. 8722 1924

Forlag: Lokalhistoriske Foreninger i Silkeborg Kommune.
"Historier fra Balle Sogn" er udgivet i samarbejde med Silkeborg Arkiv.
Trykt hos Silkeborgs Kommunes Indkøbskontor.

Stjerne-kikkerten på Museum Silkeborg

Kilde: Museum Silkeborg

Museum Silkeborg fik i 2012 indleveret noget så specielt som en stjerne-kikkert. En selvlavet stjerne-kikkert som var over 100 år gammel! Ikke lavet af en videnskabsmand – men af en ganske almindelig nysgerrig karetmager og landmand med mangeårig tilknytning til Silkeborgegnen.

Stjerne-kikkerten er skabt af Rasmus Randløv Jensen (1856-1921) under dennes ophold i USA i slutningen af 1890-erne. Denne kundskabsrige mand vendte tilbage til Silkeborgegnen med sin stjerne-kikkert, og han blev noget af en legende i sin samtid. Blandt andet omtalt i Julius Bomholts erindringer.

På Silkeborgegnen ernærede han sig som landbruger, karetmager, arbejdsmand, ejendomshandler m.m. Vores forfædre kendte alt til at skulle være fleksibelt i jagten på et eksistensgrundlag. På sine ældre dage var dette multibegavede menneske ansvarlig for ordning af Silkeborg Museum i den nye biblioteksbygning på Hostrupsgade.

Museum Silkeborg er utrolig glad for, at familien gennem generationer har bevaret dette familie-klenodie, så det nu kan komme på museum og indgå som værdifuld lokal kulturarv. En stjerne-kikkert der kan lægge en dæmper på et alt for skematisk syn på fortid. Vores forfædre havde masser af udsyn. Om det så var til stjernerne!

Keld Dalsgaard Larsen

Familien overdrog i 2013 Museum Silkeborg den bog, som Rasmus Randløv Jensen havde brugt som grundbog i sit astronomiske arbejde.

C. Holten: Lysets Naturlære (København 1861).

Rasmus Randsløv Jensen, Balle Huse, amatør astrolog

Fortællingen er nedskrevet 1935 af hans fætter Rasmus Peter Randsløv, Tåning

Rasmus Randsløv Jensen var født den 30. maj 1856 i Gjedved, hvor forældrene den gang boede. Faderen Jens Caspersen født den 9. juli 1826. I 1868 flyttede Jens Caspersen til Tåning, hvor han boede i 11 år til 1879, da de flyttede til Hem. I de 11 år kom min fætter og jeg meget sammen, til tider daglig. Vi legede sammen, passede gæs og kreaturer og fiskede, når lejlighed gaves. Da Rasmus i nogle år hen på sommeren fik en del kreaturer at passe i Tåning Kjær, var der jo rig lejlighed til for ham at sætte kroge og tit kom jeg med, både når de blev sat ud, og når de blev røgtede.

De ydre rammer om min fætters liv former sig i store træk således: Efter sin konfirmation, det må vel have været i 1870 - blev han undervist af læreren i Hvilsted, da det var meningen, han ville gå seminarievejen. Hvorfor det blev opgivet, ved jeg ikke, muligt dog det skyldes økonomiske grunde. Det halvår boede han hos farbroderen møller Rasmussen Leth. Så tjente han nogle år ved landbruget. Den 3. maj 1878 blev han indkaldt til garden, hvor han aftjente sin værnepligt. Af hans breve fra den tid kan det ses, at han ikke har følt sig særlig opbygget ved at være rekrut ved garden. (Han var dog siden stolt af at have været gardner). Senere efter rekruttiden blev det bedre, og da blev der mere fritid, så han kunne dyrke andre interesser end pudsning og rengøring. I Højskoleforeningen havde han lejlighed til at høre mange af tidens store ånder, således Bjørnstjerne Bjørnson. Den 28. september 1879 kom han hjem og var nu færdig med militærlivet. Han var nu hjemme et års tid og hjalp forældrene med ejendommen i Hem, men så brød han af og gav sig i lære hos karetmager Niels Hansen i Oldrup den 1. november 1880, der var han i 6 uger, derefter hos karetmager Antony i Hansted. Morbroderen i Tåning skal have tilrådet, at han blev karetmager, da det aldrig ville gå af mode at køre med vogne.

Tænker på at rejse til Amerika

Af breve fra 1882 skinner tanken om at rejse til Amerika igennem. I 1882

rejste han fra Hansted til Lund, hvor han arbejdede som svend hos karetmager Maiholm. Der var han til oktober 1883, da han begyndte som mester i Gjedved, hvor han lejede værksted og værelse i et hus ved Gjedved Mølle. Arbejdet og forretningen i det hele så ud til at gå godt. I Gjedved var han blevet kendt med sin første kone, Ane Jørgens, som var født den 2. juni 1863 i Løsning.

De blev gift den 6. oktober 1886 og flyttede da til Hem til Rasmusses forældre. Her fødtes en lille pige, Thyra den 6. nov. 1886. Den 15. maj 1887 forlod de Hem og rejste til Amerika over Hamborg-Bremen og landede i New York den 31. maj. Det kunne se ret håbløst ud at rejse til Amerika med kone og spædbarn uden at vide noget om udsigterne for fremtiden. Ane var meget syg på hele overfarten og vist ikke rigtig rask siden.

Da Rasmus engang i Clinton kom hjem med nogle tomater i den tro, at det var æbler og straks ville spise dem, foreslog hun forsigtigt, at de hellere skulle dele et og se, om de kunne lide disse nye æbler. Rasmus bed dog i et helt, men spiste ikke resten.

Den 28. december 1887 døde hans kone og det gjorde forholdene svære for Rasmus. Den lille pige blev sat i pleje, snart her snart der. Hun kunne ikke forliges med sine pleje søskende hedder det. En tid boede hun på Højskolehjemmet sammen med faderen. Der findes et billede, hvor alle beboerne er fotograferet uden for Højskolehjemmet, som er pyntet med dansk og amerikansk flag. Der står Rasmus med datteren på armen. Der var tale om at sende hende hjem til hans forældre eller at bortadoptere hende, men han ville ikke af med hende.

Heldigvis fik han arbejde og fortjeneste så godt som hele tiden, vist nok på et savværk eller lignende.

Gift anden gang med pige fra Balle Huse

Den 22. august 1889 indgik han nyt ægteskab med en pige, Caroline Heigaard født den 18. august 1855 i Balle Huse ved Silkeborg, datter af husmand Michael Hasle Heigaard. Hun havde i en årrække (fra 1883) tjent i Amerika. Han fik nu igen sit eget hjem, og snart købte han eget hus, og da han stadig havde arbejde og han desuden med sin kone fik 150 dollars, som hun havde sparet sammen, kom han efterhånden ud af en gæld, han havde pådraget sig ved sin første hustrus sygdom, død og begravelse.

Trods de lysere udsigter skinner det dog stadig igennem i hans breve,

at han længes efter Danmark. I et brev af november 1889 fortæller han, at Thyra, hans lille pige, helst vil tale engelsk. Han håber dog at få de nykker piller af hende. I juni 1890 kendte hun nogle bogstaver og kunne tælle til 15.

Den 25. sept. 1890 fik Thyra en lille søster Anna, hun var bestilt hos jordemoderen, fordi Thyra ville løbe væk, og Thyra var derfor ikke mere glad for hende i begyndelsen, end at hun på opfordring kom med en kurv, så de kunne bære den lille ned i floden igen, hvor alle småbørn i Clinton kom fra. Siden skal hun have været flink til at passe hende, da hun i etårsalderen fik kighoste, og nogen altid skulle være der.

Rejser hjem til Danmark

De rejste fra Clinton til Danmark den 3. maj 1892, da faderen Jens Caspersen havde lungebetændelse, og moderen bad en af sønnerne komme hjem. Peter - den yngre og ugifte ønskede ikke at rejse. Faderen var imidlertid blevet rask og i september 1892 rejste familien til Balle Huse. Her blev det så bestemt, at de skulle overtage Michael Heigaards ejendom, "Baunshøj" Øster Bordingvej 7, på 11 tønder land.

Det meste at jorden havde Heigaard selv opdyrket fra hede, der var endnu noget mose og en bakke med grus. Huset havde de også selv bygget, først lidt, senere mere. Han havde gået på arbejde i mange år på papirfabrikken i Silkeborg ca. 5 km borte, gået begge veje hver dag. Hans kone Marie Heigaard (Christensen) havde slidt med ejendommen og 10 børn, hvoraf de 6 var døde som små, 3 af dem kort efter hinanden af strubehoste. Nu havde de et plejebarn, Nikoline Jensen, som var 13 år. (1906?)

De gamle kom på aftægt og fik 2 stuer. Der blev indrettet en stue til familien og et værksted og et tørverum blev bygget til den anden ende af huset. I Clinton havde han ellers selv købt hus og havde efterhånden nået en vis position der. Han var således formand for menigheden, hvis præst var Frederik Lange Grundtvig, som Rasmus satte megen pris på, og var et virksomt medlem af "Dansk Folkesamfund" for hvilket han også en tid var formand. Han var meget gæstfri og kom tit hjem med flere gæster til aften, end det lille spisekammer kunne magte.

Når der ellers var tid og lejlighed, drev Rasmus jagt og særlig fiskeri

sammen med sin gode ven Christian Evers, med hvem han stod i brevveksling til sin død. Der kom endogså brev fra Evers efter Rasmusses død. Evers rejste siden til "Dannevang" Texas og bosatte sig der. De sejlede ud på Mississippi, havde lange søstøvler og smukt malede lokkeænder til jagten. Undertiden slap den medbragte mad op, og pengene var få. Men når de i en "Saloon" købte et glas øl til 5 cent, kunne de spise sig mætte i flæsk og bønner, og den vært tjente ikke noget på sit øl.

Sit hus i Clinton fik han ved hjemrejsen solgt til sin broder, men da han stadig havde nogle penge i klemme der, og broderen ikke opfyldte sine forpligtigelser, endte det med, at Rasmus tabte de penge, han havde stående i huset, vist nok ca. 700 Kr.

Tiden i Balle Huse

I Balle Huse, Øster Bordingvej 7, drev han den lille ejendom og havde karretmagerværksted. Ejendommen blev forbedret med dræning og med kunstgødning. Han harpede og solgte grus fra bakken "Bavns", tog del i foreningslivet, andelsmejeri, ægekspert, ledede de unges skytteforening og vandt flere sølvplader. Han gik til foredrag, når lejlighed gaves, læste hvad han kunne få fat på, bl.a. hos lærer Hans Rasmussen i Balle Huse og hos sin nabo, Jens Jensen, tidligere friskolelærer, Øster Bordingvej 5, "Friskolen". Han holdt "Frem" trods de små penge og lod hæfterne indbinde. Der var nok arbejde, men krise i landbruget, han kunne ikke få sine penge ind for arbejdet.

Den 8. marts 1893 fødtes en lille datter, Louise, og den 23. maj 1895 kom den længe ventede søn, Peter.

Han tog ellers fat på hvad som helst, når der var noget at tjene. I 1896 var han således med mudderprammen, der arbejdede med oprensning af Gudenåen. Formanden for dette arbejde var en nabo, Ole Jensen, Øster Bordingvej 10, som Rasmus aldeles ikke sympatiserede med. Ole gik for at være "hellig", så helt galt er det næppe gået altid. Foruden den fortjeneste, arbejdet her gav ham, havde han også rig lejlighed til fiskeri her. Hver aften efter endt dagsværk lagde arbejderne kroge i åen og udbyttet var nogle store ål samt ørreder og ålekvabber. Rasmus fangede så rigeligt, at han kunne spise fisk hver dag og endda havde han mange at sende hjem til Balle Huse.

Rasmus rejste alene til Amerika

Den 17. marts 1897 drog han af sted til Amerika igen, medens hans hustru og børn blev hjemme på ejendommen, hvis pasning og drift overlades til hende og dem, for så vidt de kunne hjælpe til. Rasmus kunne ikke skaffe føden til 8 mennesker, når han ikke kunne få sine penge ind. Helst ville han have haft familien med, og hans kone holdt mere af Amerika end af Danmark, men de gamle kunne ikke være alene. Svogeren Franz Heigaard i Ryslinge lånte ham penge til rejsen, og købmanden Mikkel Kristensen, Øster Bordingstræde 18, Øster Bording lovede at give familien kredit indtil videre. Han rejste denne gang til Hartford, Connecticut, da dette ikke var så langt, og pastor Gregersen havde været hjemme og ment, at der var godt arbejde at få. Der kom også snart brev, som meddelte, at han var godt ankommen og at han havde fået arbejde. Siden kom der brev hver lørdag og afgik brev hver mandag fra begge sider alle årene igennem.

Der kom også snart penge, og da regningerne var betalt, kom der 10 \$ hver måned til hjælp til husholdningen. Resten ville han spare op derovre, men da han ikke syntes han sparede nok, sendte han hele fortjenesten hjem og beholdt kun en sparsom sum til sine egne fornødenheder.

Grunden til hans afrejse fra sin bedrift såvel som hans bratte opbrud 1887 skal jeg ikke her komme ind på, så meget mere, som jeg vel ikke helt er klar over alle de forhold, der har været medvirkende.

Denne gang drog han til Hartford, hvor han var heldig at få arbejde på en vognfabrik (bilfabrik?) Han længtes dog stadig hjem til Danmark, hvor han nu også har kone og børn. Af et brev fra den 3. juni 1898 til hans hustru anføres: "Det er tit, jeg er ved at være ked at det, men når jeg så tænker på, at der er nogen hjemme, som stoler på mig, og som kan have det lidt bedre af mit arbejde, så synes jeg dog til slutning, at det er ingen sag, for så vidt går det jo også helt godt." Længslen efter hjemmet, kone og børn, og vel også disses efter ham, gjorde at han kom hjem på besøg fra den 11. august 1900 til den 29. marts 1901, da han atter rejste til Hartford og kom ind i sin gamle plads til samme løn som før.

Da Rasmus rejste i 1897, var det meningen, at han skulle komme hjem til Thyras konfirmation i efteråret 1900. Måske havde han håbet at kunne være blevet hjemme, men de økonomiske kår var ikke så gode.

Der var ikke sparet så meget op som ventet. Han var glad ved den gode fortjeneste, men inderlig ked af fabrikslivet der "gør en så sløv for alt hvad der foregår uden om", "var det ikke for de kære skillinger, så skulle de såmænd få lov at have deres fabrikker i fred for mig." I samme brev den 14. maj 1902 meddeler han at svigerfaderen, Michael Heigaard er død 79 år og begravet den 2. maj, samt at han selv ved juletid er blevet slået i underlivet af en rundsav og har haft smerter siden. Han har søgt læge og mener at være ovre det værste. Mon grunden her blev lagt til den sygdom, der senere lagde ham i graven.

Thyra er kommet til Amerika

I brev af den 5. august 1903 meddeler han, at Thyra er kommet til Amerika den 18. maj. Hun har plads som tjenestepige, og får 2,50 dollars om ugen med udsigt til 3 dollars efter sommerferien. Rasmus var glad for, at Thyra kom derover. Den 30. maj var de på "Mount Tom" og en aften senere i et stort cirkus. Han besøgte hende gerne tirsdag aften, og tilbød at "tørre af", hvis hun ikke var færdig med opvasken, men det syntes hun dog var under hans værdighed og tog aldrig mod tilbuddet. De var jo ellers altid sammen på hendes fridage, men hun så helst, han rejste hjem igen, og hun var glad, da han bestemte sig til at rejse. Var det ikke for hendes skyld tror han, at han var rejst hjem i efteråret 1903. "Men for at være hende til selskab vil jeg prøve at gøre det et år til." Han holdt imidlertid ikke ud så længe.

En nat omkring den 1. dec. 1903 var han kommet ind med Amerika damperen, og han kom da op og bankede på min dør på "Tre Hjorter", Vestergade 12. Jeg var jo dengang i København som rigsdagsmand. Da min dagbog er noget ufuldstændig, har jeg ikke den nøjagtige dato. Jeg antager, det har været før jul.

Den 30. januar besøger han os i Tåning, men da kommer han fra Balle Huse. Hans Amerika ture er dermed afsluttet. Det samlede åremål, han har været derovre, bliver vist ca. 11 år (5+ 3½ + 2 2/3). I Amerika – Hartford - har han også i sin fritid læst en hel del, lavede sig bl.a. en astronomisk kikkert. Derimod var der vist ikke megen jagt og fiskeri, og i menighedsarbejdet deltog han ikke i de senere år. Der kom en splittelse i menigheden. En del gik til den norske menighed.

Tilbage i Balle Huse

I årene efter 1903 er han sysselsat (beskæftiget) med ejendommen i Balle Huse. Hans moder, Maren Caspersen født Randsbøl var død den 24. marts 1899. Hans fader Jens Caspersen var flyttet til Balle Huse og havde fra september 1900 en stue ved siden af værkstedet, så der var stadig to gamle på ejendommen, en tid var der altså tre. Han hjalp dog meget til med arbejdet, alt hvad han kunne. Når han fik sine veteranpenge - 100 kr., købte han altid noget til familien, ikke til sig selv. Den gamle bedstemoder Marie Heigaard hjalp også med alt, hvad hun kunne. De sidste år Michael Heigaard levede, var han meget dårlig, led meget af humørsyge, og var vanskelig at omgås. Før den tid havde han også været behjælpelig med forskelligt.

Louise boede inde hos bedsteforældrene og var bedstefaderens yndling, men Anna var bange for ham. Han var altid venlig og Thyra syntes vist også godt om hende.

Rasmus reparerede vogne, harpede grus for kommunen i sin grusgrav og prøver ved lejlighed at sælge ejendommen. Hvad han vil hvis ejendommen bliver solgt, er han ikke klar over. Somme tider ønsker han, at han var 10 år yngre, så ville han rejse for eksempel til Vancouver og leve af jagt og fiskeri. I brev af den 7. dec. 1908 meddeler han, at Thyra lige har fået brev fra Amerika om en arv fra en oberst, hun har tjent hos. Arven var på 400 dollars (1500 kr.) Hun var kommet hjem sidst i juli 1908 for at tage lærerindeeksamen, så pengene faldt på et tørt sted.

Køber Overgaard, Kragelundvej 13

Den 23. marts 1910 meddeler Rasmus, at han har byttet sin ejendom bort med en gård - Overgaard - i Øster Bording, og skal give 20.500 kr. i bytte. Den nye ejendom har 130 td. land og ret gode bygninger. Den ret store ejendom gav meget at bestille både til ham selv og hans folk, af hvilke han til stadighed har 3-4 foruden løs arbejdskraft. Særlig var det meget for hans kone, der ikke var vant til så stor en husholdning.

Marie Heigaard døde i januar 1911 85 år. Hans gamle fader, der i de sidste år havde haft ophold hos dem, fra 1899, døde den 31. juli 1911 85 år gammel. Desværre blev Rasmus også selv syg af mellemløbetændelse, for hvilket han blev opereret under et sygehusophold i Silkeborg.

Først på sommeren var han så nogenlunde ovre sin sygdom og kunne igen tage sig af bedriften. I løbet af det følgende år blev han dog klar over, at han og Caroline var for gamle til at tumle den store gård, som derpå blev solgt i begyndelsen af 1912.

Han købte den gamle ejendom i Balle Huse igen og solgte den i 1913 og købte et hus i Alderslyst. Her bosætter han sig nu. Den 1. maj er han begyndt at arbejde hos en snedker i nabolaget. Sommeren 1915 var han atter med muddermaskinen på Gudenå fra maj til sidst på sommeren.

Han kom ind til Randers for at tale med Thyra, som var på vej til Sæby og da så han dårlig ud. Han kunne måske ikke tåle den megen tørkost, han fik den sommer. I august 1916 solgte han huset i Alderslyst for 3.900 kr. og købte en ejendom på Funder Nørreremark for 6.300 kr. Ejendommen havde 17 td. land, hvoraf 7 td. var mose. Den 13. august var de flyttet ind.

Rasmus meddeler da, at han i løbet af knap 3 uger har gjort fire ejendomshandler og et flytte.

No. 1: solgt huset i Alderslyst for 3.900 kr.

No. 2: købt et andet 3.200 kr.

No. 3: købt i Funder for 6.300 kr.

No. 4: solgt hus under no.2 for 3.400 kr.

I Funder blev han til sommeren 1918, da han byttede ejendommen i Funder med en i Silkeborg - Drewsensvej 100. Her levede han så resten af sit liv, og arbejdede med forskellige ting af, hvad der bød sig. Et af hans største arbejder var vel nok ordningen af oldsagerne i Silkeborg Museum. Det var i 1920, og da var den sygdom, der lagde ham i graven allerede så langt fremskreden, at det kneb for ham at holde ud til placeringen af alle de mange stykker og få dem ind på de pladser, hvor de hørte hjemme.

Fætterens mindeord i Skanderborg Amtsavis

Han døde den 23. september 1921. Efter hans jordefærd den 28. september skrev jeg et par mindeord om ham i Skanderborg Amtsavis, der vedføjes her:

Skanderborg den 29. september 1921.

I går jordfæstedes på Silkeborg nye kirkegård en mand, Rasmus Randløv Jensen, som også var kendt på denne egn, idet han havde levet en del af sin barndom og ungdom i Tåning og boet flere år i Hem.

Hans liv havde ellers i flere måder været ret omskifteligt, idet han dels har ernæret sig som håndværker (karetmager) og dels som jordbruger, hvorhos han har handlet en del med ejendomme og derfor ofte har flyttet. Men dernæst har han været tre gange i Amerika, hvor han har tilbragt 15-16 år af sit liv. Nu ejede han en ejendom i Silkeborg.

Rasmus Randløv var ellers på flere måder en kundskabsrig mand, der var i besiddelse af en viden, som ikke er helt almindelig for lægfolk. Det var især astronomi, arkæologi og historie, som han havde kastet sig over, og han havde evne til at fastholde og genfortælle sin viden. En mand, der hørte et foredrag af ham om astronomi sagde: "Vi hørte på ham i to timer uden at blive trætte, og vi kunne godt have hørt ham i to til." Et at hans sidste arbejder var ordningen af oldsagerne i Silkeborg Museum, der nu er opstillet i kronologisk rækkefølge. Dette arbejde blev han færdig med til jul. Da tog sygdommen, mavekræft i forbindelse med et hjerteonde så stærkt tag i ham, at han siden har været lænket til sygelejet."

Fætterens oplevelser med Rasmus

Efter denne noget tørre fremstilling af de ydre omrids af min fætters liv, er der grund til med nogle ord også at omtale de mange togter, vi har taget i fællesskab hvad enten det nu gjaldt jagt, fiskeri, arkæologi eller udflugter til historisk kendte steder. Flest ture har vi vist taget, når det gjaldt jagt, men også fisketurene summer op i tal.

Det sidste år, han var med mudderprammen - 1915 - besøgte jeg ham en søndag, da han havde vagt på denne ved Resenbro. Jeg kom der til lørdag aften, hvorpå vi lagde kroge i åen. I prammen var der jo kahyt, hvor vi sov om natten. Om morgenen tidlig var vi så ude at røgte krogene og havde da også flere ål og ålekvabber på linerne. I løbet af dagen fiske- de vi yderligere, var ude at se tomten af Sminge Kloster, finde oldsager og i øvrigt spise fisk i lange baner.

Vores arkæologiske udflugter tog særlig fart i de senere år. Mulig interessen blev større efterhånden som vi kom ind i emnet og fandt flere og flere af de pladser, hvor vores forfædre havde levet. Fodture rundt om

Mossø, Skanderborg Sø og mange ture til Ry bro, Vilholt Mølle og flere steder deri egnen fandt således sted de sidste halve snes år, og mange flere var planlagt, da han døde.

Min fætter var i besiddelse af et tørt lune og en ironisk, billedrig tale. En rævebælg var ikke et ræveskind, men Mikkels uniform, og når mudderprammen skulle begynde arbejdet, hedder det: "Jeg skal også møde ved marinen (Det var i krigsårene, og svigersønnen var indkaldt til marinen) i forår, men har endnu ikke fået min pas. Den kommer, når standeren bliver hejst på Gudenås muddermaskine. Der skal jeg nemlig gøre en fem måneders mønstring i sommer." Et eksempel på min fætters ironiske stil og syn på folk og begivenheder, sine egne ikke undtagen, hidsættes efter et brev af den 23. august 1920. "I går kom Jacob i selvejer bil og tog hele familien ud, først til Resenbro og så til Balle Huse. En bil er nu rar, når man skal køre, men jeg morede mig nu skidt ved at køre 5-6 mil i blæst og regnvej. Vores mor derimod gjorde sig med at "dupere rakkert" i Balle Huse. Det var jo svigersønnens bil, og både Antons og Søren Eriks kan nu øve sig i at gøre det efter. Sigrid var også med. Hun øvede sig i at gøre det ud for bilhorn. Hun komponerede en ny melodi til "Ser I, hvem der kommer her", som hun gav solo, da vi kørte gennem Balle. Ja ja. Vi kunne nu have det bedre her i verden, hvis vi selv ville."

Da han lå på sit sidste sygeleje, besøgte jeg og min hustru ham nogle gange. Det lavede ham op, og han dvælede da gerne i minderne fra vores mange ture og fælles oplevelser. Men han var da sikkert klar over, som han skrev i marts 1920: "Man bliver jo efterhånden fortrolig med, at den tid, der er tilbage, bliver afskedstid."

Sidste gang, vi besøgte ham, var vist 3-4 dage før han døde. De havde lige fået telegram om, at Anna pludselig var død i Amerika den 13. sept. Det voldte ham megen sorg i hans sidste stunder.

R. P. Randløv.

Nedskrevet 1935 af hans fætter Rasmus Peter Randløv, Tåning.

Om formateret og tilføjet billede, jan 2006. Ole Hejgaard Sørensen.

"Baunshøj" Øster Bordingvej 7

Folketælling 2001

Rasmus Randsløv Jensen - 45 år. Husfader, landbrug, karetmagermester.

Karoline Amalie Margrethe Randsløv Jensen - 45 år. Husmoder.

Ane Marie Kirstine Randsløv Jensen - 11 år. Datter.

Nicoline Lovise Maren Randsløv Jensen - 7 år. Datter.

Jens Peter Michael Randsløv Jensen - 6 år. Søn.

Michael Hasle Heigaard - 78 år. Ejerens svigerfar, landbruger, tømrer.

Marie Heigaard - 75 år. Ejerens svigerdatter, aftægtskone.

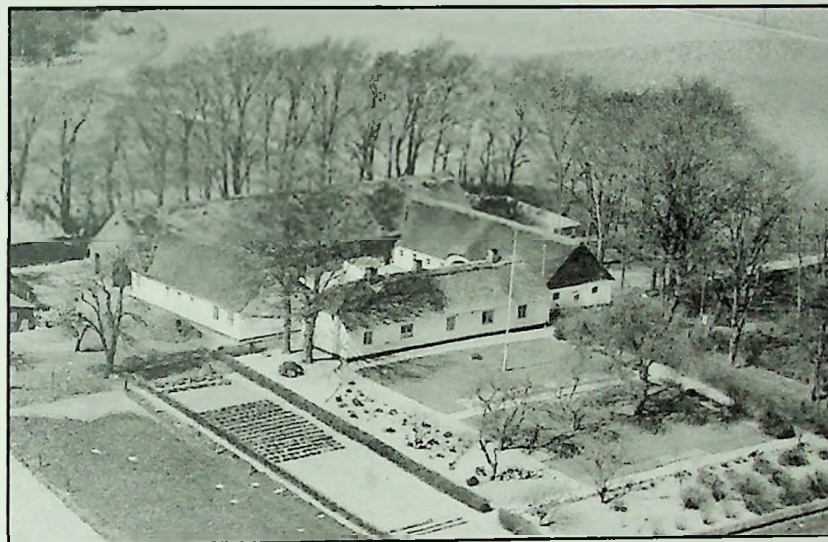
Jens Caspersen - 75 år. Ejerens fader, forhenværende landbruger.

Viggo Bechmann om sin opvækst på "Balle Hedegård", Sinding Hovvej 5, Balle Nørremark

Fra Silkeborg Arkiv og Viggo Bechmann

Jens Bechmann Pedersen, født den 29. maj 1869 i Balle sogn. Død den 28. april 1924 i Balle sogn. Forældre: Niels Pedersen og Oline Hansine Marie Hedegaard.

Gift den 30. november 1900 i Balle Kirke med Kirstine Lovise Nielsen, født den 12. februar 1879 Rind sogn. Død den 1. marts 1964 på Kejlstrup-lund plejehjem, Alderslyst. Forældre: Landmand Mads Kristian Nielsen og Mette Marie Jakobsen, Alderslyst.

Luftfoto 1952 "Balle Hedegård"

Børn:

Holger Bechmann født den 17. juli 1901 Balle. Død den 15. februar 1970. Gift den 19. maj 1933 i Lemming Kirke med Mary Marie Sørensen (Winther).

Hedvig Bechmann født den 17. september 1902 Balle. Gift den 23.

januar 1930 i Balle Kirke med Karetmager Carl Olsen, Funder.

Viggo Bechmann født den 1. marts 1905 Balle. Gift 1936 med Dagny Frydensberg Pedersen, Fyn.

Signe Bechmann født den 7. august 1906 Balle. Død den 30. maj 1982 Balle sogn. Gift den 15. november 1929 i Balle Kirke med Peder Eriksen, Nedergaard Gl. Balle by.

Dagny Bechmann født den 31. august 1908 Balle. Gift den 10. april 1930 i Balle Kirke med Søren Marius Olsen, Hårby – Vellev.

Valborg Bechmann Pedersen født den 22. november 1910 Balle. Død den 19. februar 2000. Gift den 22. november 1934 i Balle Kirke med Jakob Torvald Andersen Holm, Kjærsgaard. Født den 30. november 1902. Død den 6. juli 1984.

På billedet er fra venstre Signe, Jens Bechmann, Holger, Valborg, Hedvig, Dagny, Viggo og Kirstine Bechmann

Folketælling 1911.

Jens Bechmann Pedersen Landbruger	29/05-1869	Gift	Balle	Husfader
Lovise Kirstine Bechmann Pedersen	12/02-1879	Gift	Ringkø- bing amt.	Husmoder
Marie Petersen	01/09-1842	Enke	Balle	Aftægtskone
Alfred Nielsen Krogsgård	18/02-1892	Ugift	Balle	

Viggo Bechmann skriver:

Vores forfædre har været bønder så langt tilbage vi kan komme i kirkebøgerne. De har som bibeskæftigelse gjort hjul og træsko.

Mor, Louise Kirstine Nielsen 1879 – 1964 og far, Jens Bechmann Pedersen 1869 – 1924 blev gift den 30. november 1900 i Balle Kirke.

Mor var født i Kølkjær ved Herning. Hendes forældre, Mette Marie og Mads Nielsen, begyndte som hedeboender på 30-40 tdr. land. Hvorvidt de kom med opdyrkningen, ved jeg ikke. Men en dag under bagning brændte gården af. Forsikringen har nok ikke været for stor; de måtte flytte.

Vores mor var da 13 år. De fik så en lille ejendom på Balle Sandmark på 9 tdr. land, den var kun til et par køer og et par søer på det tidspunkt.

Mads Nielsen tog så arbejde på Gl. Kjærsgaard kartoffelmelsfabrik, hvor der også var en rørvæv. Det var et indbringende job, som gav fra 50 øre til en krone om dagen. Han sejlede også med sten og cement fra Lysbro til Randers. Her hændte det undertiden, de blev våde på begge sider.

Der var elleve børn: Kirstine, Katrine, Nora, Agnes 1 og Agnes 2, den første Agnes døde. Af drenge; Jacob Ludvig, Anders, Thomas, Niels Kristian og Jens.

Det har nok ikke givet lagkage hver dag, men jeg tror aldrig Mads Nielsen manglede penge, han sad selv på kassen.

Han var da også bissekrammer med uldposen landet rundt, dog vist ikke den helt store stil. Siden fik han et spand stærke russiske heste, kørte mælk om formiddagen og grus og tørv om eftermiddagen, han kom ikke sovende til det.

Kærligheden indfandt sig

Mor har til tider fortalt, at hun fik sin første kærlighed, det var hun en smule stolt af. Vores far var knap så heldig, om man må bruge dette udtryk. Han var højtidelig forlovet med en Nora Skov, en datter af gårdmand Jens Skov, "Balle Skovgaard".

Den gang var brændevin jo skattefri og hverdagskost. Det var slemt, når mandfolk blev fulde, men værre endnu, når piger blev det. En skønne dag er hun gravid og aner ikke med hvem, og det gjorde vores far heller ikke. Det var jo en frygtelig fadæse dengang. Hvad der blev af barnet, ved jeg ikke, men pigen stak af til Amerika.

Der gik i Alderslyst en statelig gammel dame, en søster til Thomas Jørgensen, hun blev aldrig gift. Hvad der har skilt hende og vores far, ved jeg ikke, men jeg vil skyde på Grundtvig og Vilhelm Bæk. De to flammekastere har jo svejset og brændt en del i stykker. Hun var stærk Indre Missionsk.

Jo, de gamle havde deres at slås med, og vi har vores, havde vi ingen problemer, måtte vi selv lave dem, uden går det ikke. I vores hjem var brændevinsflasken aldrig tom og manden aldrig fuld.

På 10 år blev seks børn født

Mor var 21 og far 31 år, da de blev gift. I løbet af 10 år blev seks børn født; Holger, Hedvig, Viggo, Signe, Dagny og Valborg.

Far var så afgjort en foregangsmand. Han var den første i sognet, som brugte kunstgødning. En gammel nabo mente, den højskolepræst var ved at blive tosset. Der var dog snart flere, som kom efter det. Han var meget aktiv i andels- og foreningsvæsen. Kun 33 år gammel blev han formand i Silkeborg Andelsmejeri, som var ved at opløses i ævl, men far fik den til at køre.

Ny lade blev bygget, stalden restaureret og marken drænet, alt var sol og sommer de første ti år, men så i sommeren 1910 begyndte far at gå og hoste. Det blev værre og værre, hen på efteråret måtte han gå til sengs med svære hoste og kvælninganfald. Lille Valborg blev født sidst i november.

Bedstefar Mads Nielsen kørte med jordemoderen. Han hjalp da karlen Alfred med at skære hakkelse til aften. Da faldt denne bemærkning fra ham: Barnet får vi jo nok glæde af, men med Jens er det snart ude.

Far gik så i og af sengen i fjorten lange år. Vi havde en stabil karl, Alfred Krosgaard fra Sinding, han havde været hos os i 3 år og blev 4 endnu, det var en god hjælp. Vi fik så en lidt mindre dygtig karl i et år. Så blev Holger konfirmeret, og jeg var 10 år, nu skulle vi så klare den. Jeg kan se Holger endnu, da karlen kørte afsted. Vi skulle så for roevognen. Holger stak i at tudbrøle. Nu har vi ingen til at hjælpe os mere.

Var vores far syg, så var vores mor til gengæld rask, hun har vist aldrig haft en syge dag, før forkalkningen tog hende. Altid var hun frisk og opmuntrende. Hun kunne blive hastig, hvis der var for meget vrøvl mellem ungerne. Så var det med at passe på, at ørene holdt deres længde.

Blev afhængig af morfin

Når et energisk menneske som vores far sådan bliver lagt ned, da sker der undertiden et af to: Enten bliver det altopgivende eller også desperat. Vores far blev vel nærmest det sidste. Han fik af morfinsprøjten flere gange i døgnet for at få ro, lidt forskel på, hvor syg han var. Han blev da temmelig afhængig af stoffet og til tider meget uligevægtig.

I begyndelsen af fars sygdom kunne han ha' det tåleligt i lange tider og gik så og tog alt muligt. Han var da også meget ansvarsfuldt for alt omkring sig, men efter 6-7 års forløb kunne han kun gå rundt med stokken og skælde ud. Dog, energien forlod ham aldrig, han forsømte aldrig noget, han kunne.

Jeg husker, vi var sendt ud at hakke roer. Holger var 14, Hedvig 13, jeg 11, og Signe 9 år. Det var i en temmelig uren og moset lavning. Der var da bleven lidt høje baller mellem rækkerne. Hen på eftermiddagen kom far så på inspektion, og så faldt "himmelen" ned. Det gav både i dur og mol.

Gården skulle sælges og vi ud at tjene, vi var ikke værd at have gående. Vi skulede lidt til hinanden, vi kendte jo melodien.

Lidt efter kom mor med kaffe og brød, og hun var forsagt, det gjorde

os næsten mere bange. Hvad var der i vejen? Det var termin. Vi var ikke forgældede og blev det aldrig, gården var tilmed en af de mest veldrevne så længe vores far levede. Men han så altid sig selv på vej mod fattiggården.

Der gik jo en mand for meget på gården, og medicinen slugte næsten en karleløn årlig.

Far og Hedvig på kur i Silkeborg

Det var vist i 1920, at både far og Hedvig var på kur i Silkeborg. Hedvig havde jo leddegigt. Dette år kostede det over 4.000 kr., og det var mange penge dengang. Far fik efter denne kur en betydelig bedring, og doktoren sagde: "Kan du nu gå fra morfinen, så har du en chance for at blive rask."

Han blev da nedtrappet, og inden længe var han fri. Doktoren var meget imponeret, der var intet fortilfælde, at en mand, der havde været på stoffer i 10 år, kunne gøre sig fri. Vores far var måske sådan set heldig stillet, han var hverken rig eller fattig, der var noget både at vinde og tabe. Det er jo mest blandt de svælgrige og de ludfattige, vi finder de forsumpede. Glæden blev kun kort. Sygdommen kom voldsom tilbage.

I sommeren 1921 så han ikke et neg blive høstet eller kørt ind. Vi knægte blev jo større, og når så den gamle, som vi sagde, blev alt for urimelig, begyndte vi så småt at "række hals". Men så var vores mor der: "Når hun kunne tie, så kunne vi vel også. Sådan havde Jens jo aldrig været før, nu var han syg og skulle ha' lov at sige, som han ville og han gjorde det." Mor var jo nu den, der måtte stå for meget og hun gjorde det gerne. Hun betragtede det som det kors, der var lagt på hende.

Børnene fløj fra reden

Vi blev jo omsider for mange derhjemme. Hedvig var den første, som rykkede ud, så Signe. Efteråret 1922 rejste Holger. Jeg var da en stor dreng på 17 år. Vi fik så en dreng, der kom lige ud af skolen til hjælp. Nu havde jeg kræfterne, og nu kom det til at gå stærk nok! Men flyttede vi så en sten eller en tønde korn uden at indhente tilladelse først, det var næsten værre end at forsømme, far fulgte nøje med i det hele.

Vi skulle køre møg, stykket måtte få 32 læs. Agrene var ikke lige lange og jeg brugte 33. Det var slemt med det læs møg for meget, vores mor

måtte endog til at mægle. En dag skulle roerne så renses. Jeg kasserede den gamle hoppe og satte plagen for, en dejlig lysmanket 3-års, der kunne gå på en streg. Da jeg kom hjem til middag, spørger far: "Hvor langt er du?" – "Jeg er færdig!" – "Hva' – har du så gjort det ordentlig?" "Det regner jeg da med. Hans middagssøvn blev vist kort, nu skulle marken inspiceres. Kritikken var god, men det gav ingen roser i knaphullet. Knægten kunne jo blive storsindet.

Der blev installeret lys og kraft

I vinteren 1923 fik vi indlagt elektrisk lys og kraft. Det er mærkeligt at tænke: I 1910 fik, "Søndergaard" i Askov elektrisk lys som den første bondegård i Danmark. Hen på vinteren hentede jeg så kværnen, en mægtig kolos, overløberstenen vejede 730 pund. Vi fik den opstillet og den gik fin. Søndag spørger mor, om jeg kunne male rug til brød. Da den havde gået lidt, kom rugen ovenud af stenen. Jeg kradsede og stoppede, men den ville ikke tage det. Jeg siger så til mor, som det var, hun lod sagen gå videre. Den gamle for op. Den knægt skal da nok ha' splittet det hele ad.

Mor blev jaget til telefonen, en møllersvend blev tilkaldt for at taksere ødelæggelsen. Lidt ærgerlig gik jeg ud i laden, men så slog det mig. Der havde været en montør ved motoren siden sidst. Vi landsbydrengene havde jo drøftet, at hvis man byttede to ledninger, så løb motoren modsat. Nu blev fejlen hurtig rettet, og mor fik mel til brød.

Vi havde af og til ærinde i Silkeborg efter foderstoffer, gødning o.l. ting. Det skete da, jeg var lidt for hurtig tilbage igen. Sådan var der aldrig blevet kørt her på gården. Jeg mente da ellers, jeg var god ved hestene, lod dem blot stryge ud ad; de ville så gerne, og så gik jeg altid ved siden af vognen hjemad med læs. Men der har jo nok været lidt om det. Fætter Martin kom grinende og fortalte, at smed Møller i Alderslyst havde sagt. Den unge Bechmann var dog en grimme karl til at køre. Der var jo brolægning igennem byen. Når så et par raske heste kom strygende med en tung jernbeslået vogn, gav det da et slemme run i husene.

Far jamrede ofte over, vi ikke kunne komme til mergel. Omsider begyndte en entreprenør at køre mergel ud af Kejlstrup Bakke. Vi hentede det neden for Balle Bakke. Der har jeg hentet op til 300 læs, men jeg sad

kun på et læs hjem. Den dag blev jeg så hudløs, så jeg dårlig kunne gå.

Efter middagen gik jeg over i værelset trak bukserne ned og strøg en håndfuld glycerinsprit op bag i. Det var det nærmeste, jeg på dette tidspunkt havde været ved at besvime. Jeg sank ned i knæene, jog næsen mod dynen. Det må ha' set mere fromt ud, end det egentligt var, men det hjalp, og mergelen gjorde underværker, hvor den kom.

Far døde 1924

Det fik vores far desværre ingen glæde af. I efteråret 1923 fik han en svær sukkersyge. Der var intet insulin dengang, og den 24. april 1924 døde han. En meget tragisk livsskæbne var afsluttet.

Vores mor havde været stærk i stormen, men det var, som tabte hun balancen, nu stormen stilnede. I efteråret 1924 rejste jeg ud for 3 år. Holger var så hjemme. I efteråret 1927 kom jeg hjem igen efter endt militærtjeneste.

Der var gode høstår fra 1927- 30 og nu gjorde mergelen ret sin virkning. Sjældent har jeg set bedre kløver og græsmarker som på "Hedegaard" i disse år. Mor knuste undertiden en tåre: Nu havde det været så hårdt, da vi var mindre, og nu, vi kunne ha' det så godt, skulle vores far ikke se det mere. Jeg kunne også nok ha' undt ham synet, det var jo ham, der havde lagt grunden dertil.

Vinteren 1929 – 30 blev begivenhedsrige. Jeg fik 3 søstre gift denne vinter.

Den 15. november 1929 Signe og Peter Eriksen, gårdmand i Balle.

Den 23. januar 1930 Hedvig og Carl Olsen, karetmager i Funder.

Den 10. april 1930 Dagny og Marius Olsen, gårdmand i Vellev.

Efteråret 1930 rejste jeg ud for bestandig. Holger kom så hjem, og det var han glad for. Når Holger rejste ud, levede han kun for den dag, han skulle hjem igen. Han kunne ikke leve en menneskeværdig tilværelse et andet sted.

Den 19. maj 1933 blev Holger gift med Mary Winther fra Lemming. De overtog så "Hedegaard" og mor gik på aftægt.

Mary og Holger Bechmann den 19. maj 1933

Jeg var på Fyn 2 år og på Sjælland 2½.

Derfra var det:

A vipped over Kattegat
Hjem til mit fædreland;
Mi bette søste hun send bud:
Nu tar a mæ en mand.

Den 22. november 1934 blev Valborg gift med Jacob Holm, gårdmand i Serup.

Jeg startede som selvstændig i 1935

Foråret 1935 begyndte jeg som nybygger på ca. 40 tdr. land på den sønderjyske prærie. Efteråret 1936 blev jeg gift med en gammel kæreste fra Fyn, Dagny Frydensberg Pedersen. I foråret 1970 blev jeg hårdt angrebet

Dagny og Viggo Bechmann efteråret 1936

af leddegigt. Vi solgte så gården. Jeg kom på hospitalet det meste af sommeren, mens Dagny byggede huset i Ravsted, hvorfra dette nu skrives.

Mor fik en lejlighed i byen, da hun fik angst ved at være alene, kom hun på De gamles Hjem, Færgegaarden (Kejlstruplund) i Alderslyst. Hendes otium blev ikke, hvad vi kunne ha' ønsket hende. Forkalkningen tog til, og hun var vist ikke den letteste beboer, og bestyrerinden på dette tidspunkt ikke den heldigste.

Bedstemoder kender ungdommen jo fuldt så godt som jeg. Jeg vil dog lige give et lille glimt af hende. Jeg kom hjem en vinterdag for at se til hende og logerede mig hos Mary og Holger. Jeg spurgte så Holger, hvordan det ellers stod til med vores mor. "Nåå" - sagde Holger, "hun har det såmænd, som hun altid har haft det; har hun noget, så skænker hun det

bort. Mor ringede en dag, at hun kom med tre bilen. Hun ville da ha' en pose wienerbrød med til kaffen. Og som sagt så gjort, kl. 3 stod mor ud af bilen med en pose i hånden. Der stod da to søde små trolde på vejen, og de skulle ha' en bolle hver, men straks stod der 3-4 mere og rakte hals. Posen gik tom, og børnene blev glade." Men som Holger sagde, "vi fik dæleme ingen wienerbrød te æ kaffe."

Denne lille beretning illustrerer vores mor, præcis som hun var, hjælpsom og gavmild.

Mor blev mere og mere forkalket og til sidst næsten stok døv. De sidste 3 år lå hun nærmest bevidstløs hen, men led vist ikke noget.

Mor døde den 1. marts 1964 på Alderdomshjemmet (Kejlstruplund), 85 år gammel. Da havde hun været enke i 40 år omtrent.

Hermed er så det historiske afsnit af familien slut.

Jeg vil tilegne ungdommen dette, og så må I selv skrive videre. Jeg håber da også, det har jeres interesse. Historien er jo en slags kompas:

Hvis vi ved, hvor vi kom fra,
og ved hvor vi står,
da aner vi lidt om,
hvor vi går hen.

Ved at højne kulturen
af fædrenes spor
skal du ære
din far og din mor.

Ravsted den 9. marts 1978, Viggo Bechmann

Et tilbageblik

Af Bendte Seidelin den 18. marts 1996

Bendte Seidelin (1938-2018) gift med maleren Willy Seidelin (1923-2016) skriver om sin/deres tid i Silkeborg.

I 1966 købte vi vores hus i Hvinningdal, 5 kilometer uden for Silkeborg i Balle sogn, Viborg amt. Egentlig var vi på jagt efter et nedlagt landbrug, men de steder vi så på, var alle mere eller mindre faldefærdige, og de lå langt fra alfarvej. Ganske vist kom vi lige fra Grønland og var vant til primitive forhold, men alligevel fandt vi disse ejendomme for dårlige.

En formiddag kørte ejendomsmægleren ud til Lysbro med os. Han forstod, at vi var glade for naturen og gerne ville bo på landet. Nede på Ringvejen drejede han fra, og vi kørte op ad Hvinningdal Bakke, som dengang kun var en smal grusvej. Vejen slyngede sig opad med en række nyopførte huse på den ene side og Lysbro Fabrikker på den anden, "Lysbro jordens bedste" var deres slogan.

Så kom vi op til en åben mark, hvor der lå

Bendte og Willy Seidelin 4. oktober 1966

Mimersvej 9, Hvinningdal

en 2-3 husmandssteder langs med vejen. Kønne røde murstenshuse med hvidkalkede længer.

I et af dem boede Elly Hvam, Hvinningdalvej 49, (Sagasvej 9). Hun havde lige mistet sin mand, netop som de skulle til at begynde at udstykke deres jord. Vi troede nu, at ejendomsmægleren ville foreslå os at bygge på en af grundene, men han fortsatte op ad vejen helt op til Hvinningdal By, hvor han drejede fra og kørte ned ad Fundervejen (Odinsvej), som ligeledes var grusvej. Det var i november måned, og marken vi kørte langs med, så temmelig trist ud. Men udsigten nedover Silkeborg by med skovene i baggrunden var helt vidunderlig smuk, og langt ude i horisonten kunne vi se Himmelbjerget. Vi fortsatte nedad vejen forbi Niebuhrs hundekennel, Hvinningdalvej 62, hvor nogle små arrige bidske djævle gøede hysterisk i lang tid efter, at vi havde passeret dem. Så drejede vi til venstre ud på marken. Der var ikke en vej, men derimod to dybe hjulspor, som vi skrumpede igennem. Et stykke nede på marken var lige opført et stort hvidt hus med fladt tag. Det fyldte ikke ret meget på den kæmpe-mæssige tomme mark, og haven var endnu ikke anlagt. Huset så indbydende ud, og jeg følte et sug i maven. Her ville jeg gerne bo.

Drømmehuset med naturen som nabo

Men vi fortsatte endnu 100 meter nedad vejen og kom helt ned til skovbrynet, og der lå huset. (Mimersvej 9). Lige bestemt for os. Tæt op ad skoven og med hele den store vide mark foran sig. Øde og alligevel nyt og lækkert. Huset var et gult murstenshus med det for dengang så almindelig brugt grimme eternittag og lav rejsning. Men huset var kønt alligevel og bygget solidt og godt af en murermester fra Kjellerup. Der hørte en køn lille tilbygning til, som var beregnet til garage, selvom der var indlagt centralvarme derinde.

Omkring hele huset var et sirligt bygget raftehegn af mørkebrunt tryk-imprægneret træ. Dette hegn omkransede hele grunden på trods af, at huset lå fuldstændig ugenert. Døren mellem tilbygning og hus var låst, så man kunne være fuldstændig uforstyrret i haven. Det viste sig, at dette var lavet pga. de tidligere ejere, som holdt hund. Huset var meget velholdt og duftede af renhed, som om der aldrig havde boet nogen før os.

I soveværelset var der en smuk blyindfattet rude, som lukkede for nysgerrige blikke, men som også lukkede for udsigten udover markerne. Badeværelset var med lysegrå fliser og et meget specielt japansk klinkegulv i hvide, sorte og grå sten. Inventaret var holdt i lysegult, og der var to store fritstående håndvaske samt bidet og toilet, foruden et dejlig stort badekar. Stuen og de to andre værelser lå med udsigt imod en herlig, stor skov.

Der var ingen tvivl. Det var simpelthen stedet for os. Al den moderne komfort og den vidunderlige uberørte natur lige uden for, det var her, vi ville bo. Handelen gik hurtigt i orden. Huset var bygget i 1963 af en kaptajn i Karup, som nu skulle forflyttes og derfor måtte sælge det hus, som han holdt meget af. Han forlangte en uhyrlig pris, 175.000 kroner. Da vi lige var kommet hjem fra Grønland, havde vi sparet en del penge op, og kunne tilbyde ham en god udbetaling. Derved fik vi presset prisen ned til 156.000 kroner. Willys løn var ikke stor, 9 kroner i timen, men da jeg var jordemor, ville jeg kunne hjælpe med at betale til terminerne.

Vores første barn

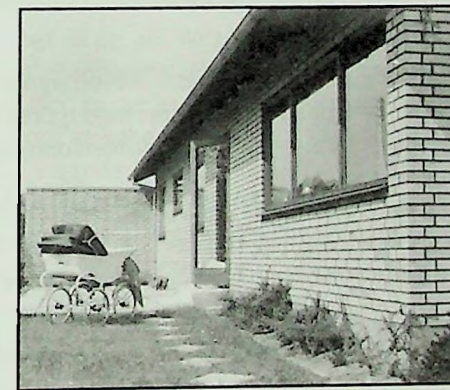
Den 1. december 1966 overtog vi så huset. Jeg valgte at føde vores før-

stefødte Maria på Rigshospitalet i København, hvor jeg havde arbejdet, før jeg rejste til Grønland. Desuden boede hele min familie på Sjælland, så jeg ville også gerne blive der, indtil fødslen var overstået. Maria blev født den 23. januar 1967. Sidst i februar rejste vi to piger så til Jylland.

Min mor insisterede på, at Maria først skulle døbes hjemme på Stevn, før vi tog hende ud på så lang en rejse, og dernæst insisterede hun på, at hun kørte med os til Jylland i hendes Opel Rekord i stedet for i min lille Fiat 600. For at glæde min mor og for at vise hende den storslåede natur, hvor vi nu skulle bo, drejede jeg af i Funder og kørte over markerne på grusvejen (Drejergårdsvej). Min mor blev mere og mere chokeret, og glemte fuldstændig at nyde naturen. Hun troede jo at vi skulle bo i Silkeborg, og hun havde set frem til at skulle promenere med barnevogn og stillehæle. Nu så hun kun marker og skove og bakker og dale.

Endelig nåede vi over markerne, og jeg drejede ned imod vores lille nye hus, som jeg havde fortalt så begejstret om. Men der var jo ingen vej, kun to hjulspor, og min mor fortsatte sin undren. Da hun fik øje på det store hvide hus, lavede hun dog en lille smule op, snart kunne hun også se vores pæne gule hus, så hun kunne dele vores begejstring for stedet.

Da foråret kom, og skoven begyndte at grønnes, fjernede Willy hele raftehegnet omkring stedet, og hele den hvide skovbund dækket af anemoner voksede lige ind i stuerne. Det var et pragtfuldt syn. Aldrig har vores hus taget sig kønnere ud. Der var tillige en duft af muld og skovbund og en vidunderlig fuglesang hele dagen. Sjældne fugle, som jeg ikke var vant til at se på Sjælland, fløj rundt dernede i skoven. Der var bl.a. flagspætten og grønspætten med det særprægede skrig i deres prægtige farver, og første gang jeg så dem, troede jeg, at det

Mimersvej 9

var undslupne papegøjer. Skovskaden holder også til dernede sammen med en masse andre spurvefugle. Om natten tuder uglen i trætoppene, og på visse dele af året kunne vi høre dens skrig. Ude på marken slog lærken sine triller højt oppe mod skyerne, og det varede ikke længe, før marken var forvandlet til en stor blomstereng med margueritter og valmuer og kornblomster.

Mimersvej 9 med grusvej og pløjemark foran

Kærlighedsstien

Når vi gik tur ned gennem skoven og kom ud på marken, plukkede vi de vidunderligste markbuketter med tjærenelliker, engelsk træs og blå knapper og margueritter samt klokkeblomster og mange kønne græsarter. På den anden side af skoven var der en sti, som vi kaldte for "Kærlighedsstien". Der var sat små primitive bænke, som senere viste sig at være bygget til teglværksdirektørens kone, som havde haft børnelammelse, og derfor havde behov for at hvile sig, når hun gik tur i det smukke område. Johannes Errboe, Lysbrohøjen 26, (Skolevej 10) havde plantet kirsebærtræer rundt omkring i skoven, og de lyste kridhvidt i deres blomstringstid.

Selvom vi kom lige fra Grønlands storslåede natur, hvor vi var vant til

at se isfjelde sejle forbi vores huse og høre og se dem kælte under øredøvende larm, se spækhuggere svømme rundt i havet, var vi alligevel så betaget af denne smukke plet herhjemme i Danmark. Vi syntes, at vi havde været så heldige at finde dette sted, og nød meget vores lille fredelige idyl på marken.

Hver dag hørte vi toget, der kørte til Kjellerup og Rødkærsgade. Når det kørte over Fundervejen (Odinsvej-Drejergårdsvej), tudede det forebyggende, da der ingen led var sat op. Maria lærte hurtigt at sige dut – dut, når toget kom tøffende nede på marken, i det fjerne kunne vi sommetider høre bilerne summe nede på Ringvejen, og sommetider kunne vi svagt høre toget til Herning ovre på den anden side af Herningvejen. Hyggelige velkendte lyde i det ellers så fredelige område.

Naboerne i det hvide hus kom ret hurtigt ned for at byde os velkommen. De blev vores bedste venner herovre. Misse kom med en fin buket fresier og var ikklædt en lys frakke med minkkrave. Henning Frandsen, Asgårdsvej 3A, der var major i flyvevåbnet i Karup, kom i sin flotte uniform, og de var så nydeligt et par. Vi har fulgt hinanden gennem tykt og tyndt i de snart 35 år, der nu er gået. Henning var meget ihærdig og startede en grundejerforening, da her hverken var veje, kloakering eller gadelys. Der var så rigeligt at tage fat på, og han var meget foretagsom. Desværre døde Henning allerede i 1984, men Misse blev boende alene i det store hus.

En forårsaften, da Maria var lagt til ro, gik Willy og jeg hånd i hånd over marken til Bedste - Elly Hvam, Hvinningdalvej 49. Jeg var i min lyseblå spadersedragt og fodformede sko, da der jo ikke var nogen vej at gå på. Da Willy fremsagde sit ønske om at købe sidegrunden til vores hus, blev Bedste betænkelig. Grunden kostede 9.000 kroner. Havde vi mon også råd til den, da vi lige var flyttet ind? Forståeligt nok var hun ængstelig for at sætte penge på spil, og vi enedes om at mødes i banken, så hun kunne få vished om vores økonomi, før hun solgte til os.

Børnene fik en legeplads

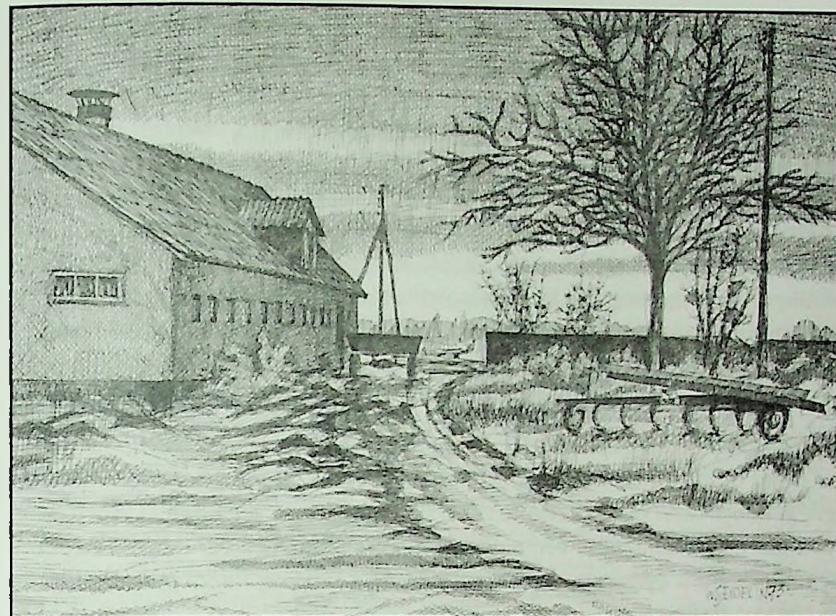
Vi købte grunden, og Bedste fik sine penge kontant. Det er måske noget af det bedste vi har gjort. Børnene fik en dejlig opvækst med plads til at tumle sig på og spille bold. De har holdt kaniner og ged og haft det herligt

på sidegrunden, som vi blot plantede til med lidt graner i udkanten.

Drengene nede fra Højmarksvej (nu Rolf Krakes Vej) kom en dag og beklagede, at de ikke længere havde deres fodboldbane, fordi grunden var blevet solgt. Så lod vi dem spille herude på sidegrunden, så længe de havde behov. Som tak kvitterede de med en 25 meter lang ranke af mælkebøtter, som de bandt til os en formiddag, vi var inde i byen for at handle. Selvfølgelig rystede vi op med penge til is. Willy hængte ranken op med de kønne lysende gule blomster, og som en hel æresport hængte den på garagen til den visnede Det blev i øvrigt den eneste æresport, som vi har haft på vores hus i de forløbne år.

Hviningdal by var dengang blot en lang vej med et par enkelte gårde og husmandssteder samt huse på begge sider foruden en nedlagt skole og en købmandshandel, Hviningdalvej 70, som Anna og Henry Sørensen passede. De gamle smukke gårde i udkanten af byen er for længst revet ned, og der er bygget parcelhuse og andelsboliger, som rummer en masse familier. Niels Haurbak's store gård "Højholtgaard" er ligeledes revet ned, og der er nu ældreboliger. Heldigvis nåede Willy at tegne de gamle gårde, mens de endnu var i drift og levende.

Jeg handlede naturligvis hos købmand Anna, Hviningdalvej 70 og skubbede den store tunge barnevogn op ad bakken. Hos Anna fik vi de sidste nyheder og en sludder med beboerne i byen, og vi lærte befolkningen at kende. Nede i Lysbro boede mælkehandler Poul Abildgaard, Vestre Ringvej 22 og hans kone. Hun passede butikken, og han kørte hver dag ud med mælk, smør og ost. Vi blev hurtigt tilsluttet hans kundekreds, og hver morgen stod der to flasker med frisk mælk ved vores dør. Een gang om måneden betalte vi så mælkeregningen. Der boede også en bager nede i Lysbro, og hver søndag gik vi gennem skoven eller cyklede ned til Orla og købte friske rundstykker. Der var tillige en del småkiosker i Lysbro, mens teglværkerne endnu var i drift, og et par købmandshandler. Slagter var der også, og jeg gik ofte med barnevognen ned for at handle med den ældre mand. Over for slagteren lå renseriet, som jeg også benyttede. Nede på Ringvejen fandt jeg en rullekone, og det var dejligt at aflevere og hente mine nyvaskede duge hos hende. I Lysbro havde Børge et Røgeri, hvor vi bl.a. kunne købe røgede ørred.

"Meldgaard" tegnet af Willy Seidelin

Men supermarkederne begyndte at dukke op og lokkede med helt andre priser, end vores små selvstændige købmænd kunne hamle op med. Vi forbrugere kunne købe alt på et sted, og derved blev vi selv årsag til at måtte se på, at de små handlende drejede nøglen om. Desværre forsvandt en del af hyggen samtidig med dem.

Barn nummer to

Allerede året efter, den 14. februar 1968, fødte jeg vores andet barn, en lille pige, som vi kaldte Randi. På det tidspunkt kunne kvinder kun føde på sygehuset, hvis der var komplikationer eller på Fødeklinikken i Silkeborg. Men da den var privat drevet, var det for dyrt for os at føde der, så jeg fødte Randi herhjemme i soveværelset. Jordemor Gerda Nielsen kom ud klokken tolv om aftenen, og tre timer senere fødte jeg endnu en lille pige, "let og smertefrit". Jordemoderen sørgede for husmorafløser de første par dage, indtil min mor kom rejsende herover, og tog fat med at passe

familien. Mor var rystet over, at vi allerede fik et barn mere, da Maria jo stadig var så lille, kun lige et år.

Nu havde jeg to barnevogne ude i gården, når børnene sov til middag. Når jeg så skulle ud at handle, puttede jeg børnene sammen i den store barnevogn, og så traskede jeg nedad Hvinningdal Bakke ned til Lysbro. Det blev nogle temmelig anstrengende ture, men efterhånden kunne vi skifte barnevognen ud med en trækvogn, og så gik det lettere. Vi fandt også på at lave en sti nederst i haven, så jeg kunne komme den vej ned på Rolf Krakesvej, som dengang hed Højmarksvej, og derfra lige ud på Hvinningdalvej. Derved sparede jeg hele den lange tur op ad markvejen til Fundervejen op forbi Marie (Marie Skøtt), Odinsvej 1, som solgte jordbær hver sommer.

Det blev en stor lettelse for mig, og efterhånden blev pigerne så store, at de af og til kunne begynde at gå ved siden af trækvognen. Sommetider gik vi ned til åen og fodrede ænder, når vi alligevel var nede i Lysbro. Bag ved den store boligblok ved siden af mælkehandleren var der oprettet en legeplads med gyngestativer og vipper, og Maria og Randi morede sig altid lidt på denne plads.

Bendte med Randi og Maria fastelavnssøndag 1969

Sidst i tresserne begyndte folk at bygge på Bedstes grunde, og i nogle år kom vi til at leve på en kæmpemæssig byggeplads. Heldigvis vendte bagsiden af huset ud mod marken, og havde hele haven ugenert ned imod skoven. Den ene store larmende lastbil kom kørende efter den anden, og gravkøer begyndte at mase og rode i jorden. De kørte fast i mudder og ler og Falck kom næsten dagligt for at hjælpe dem fri. Dengang var der ikke mobiltelefoner, og stadigvæk måtte vores telefon være til rådighed. Til sidst blev det for meget for Henning Frandsen, og sammen med Mogens Storgaard, som var arkitekt og Johannes, som var tømrer, oprettede de grundejerforeningen og optog lån til først og fremmest veje herude i området. Senere kom kloakering og efter endnu mange år vejbelysning. Fortovene fortsatte med at ligge med grus på, så vi stadig havde fornøjelsen af at skuffe og rive dem hver sommer, i øvrigt gik folk sjældent på dem, men valgte at gå på den asfalterede vej. Sluttelig fik vi gadename, mytologiske navne, og hver lille vej hernede i området fik sit eget navn, selvom der kun var omkring 10 huse på hver vej. Højmarksvej blev således omdøbt til Rolf Krakesvej, Fundervejen kom til at hedde Odinsvej, og vores vej fik navnet Mimersvej.

Efterhånden lå husene spredt som paddehatte rundt omkring på marken. Gule, røde og et enkelt hvidt etplanshus. Der var ikke noget system i byggeriet, og husene blev lagt, som de forskellige bygherrer fandt rigtigst. Men der kom liv på marken, og alle de vilde blomster blev afløst af fine friserede haver. Vores børn fik jævnaldrende legekammerater, og havde en god og tryk opvækst i frie kår herhjemme i haverne. De skulle ikke vækkes hver morgen og anbringes i institution og tilbringe adskillige timer i indelukkede trange rum. Nogle af mødrene havde selvfølgelig arbejde, men det var som regel halvdags arbejde. Een enkelt var dagplejemor og havde derfor også sine egne børn hjemme. Så der var altid børn at lege med. De skolesøgende børn gik i skole helt ude i Skægkærskolen 7 km herfra, og de blev hentet af skolebus, som holdt på Hvinningdalvejen. Misses lille dreng John, blev fulgt over pløjemarken og fik skiftet gummi-støvler ud med rene sko, før han steg på skolebussen.

Der gik slet ikke bybusser herude på landet dengang, så når vi skulle ind til byen, måtte vi selv transportere os på cykel eller i bil, hvis ikke vi valgte at gå den kønne tur ned gennem Lysbro over den sorte bro og ad

Herningvejen. Der kørte dog busser nede på ringvejen, som vi også kunne tage med.

Have party og støv

En varm sommerdag i 1971 holdt jeg et party om eftermiddagen. En dame nede fra Lysbro, som hed Birthe Larsen, demonstrerede urtecremer. Agurk, jordbær, fersken, papaya og mange flere pastelfarvede cremer medbragte hun i sin hvide kuffert. Selv var hun meget elegant klædt i lange hvide støvler og mørkeblå kjole med hvide prikker. Hendes makeup var naturligvis gennemført og hun var så nydelig.

Jeg havde samlet pigerne fra strikkeklubben, som vi mødtes i hver torsdag aften hos hverandre i de forskellige hjem. Da det nu var så varmt, besluttede vi at dække op ude i haven på et langt bord. Birthe bredte sort plastik udover bordet og begyndte at lægge muddermasker i de forskellige ansigter. Derefter gik pigerne ind og vaskede mudderet af i badeværelset, rensecreme blev smurt på og fjernet før make-up. Der duftede som i en hel urtehave, og min mand gav da også Birthe tilnavnet, "Grøntsagsdamen". Bedst som vi sad derude i haven med hver sit fine ansigt mere eller mindre færdigt, begyndte en stor lastbil at køre grus over til nabogrunden, som var ved at blive gjort byggeklar.

Det var tørkeperiode, og en let brise rørte sig, så alle kan nok forstå, hvordan det gik med Birthes fine cremekrukker og vores polerede ansigter. Mor var her i denne periode, og hurtigt fik hun låg på alle krukkerne, så de ikke støvede til. Efterhånden som Birthe fjernede krukkerne, dannede der sig et fint mønster på det sorte plastik. Alt var gråt af støv undtagen de sorte felter, hvor krukkerne havde stået.

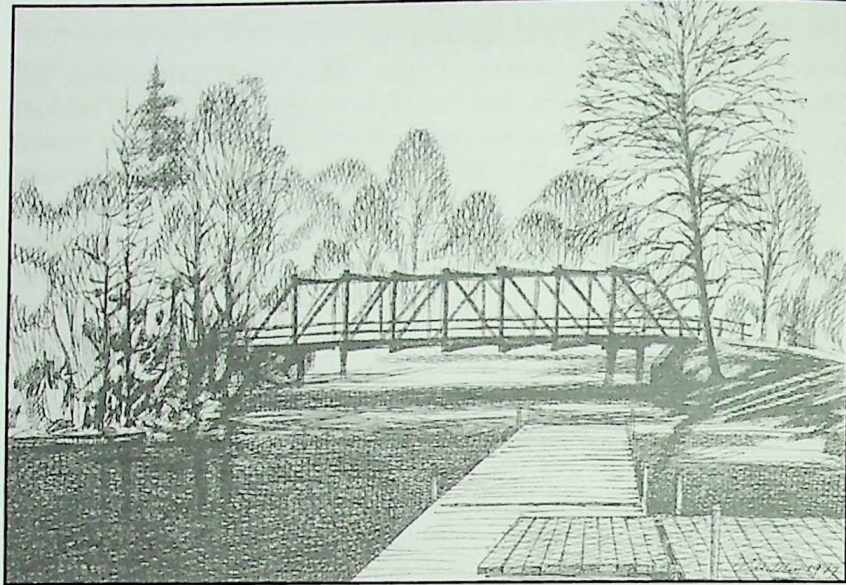
Nede ved ørreddammene stod vi, og så ørrederne springe i store buer over vandet. Bror Errboe, Lysbrohøjen 26, (Skolevej 10) brød sig ikke om for meget trafik i skoven, men vi boede så nær og elskede naturen, ligesom han gjorde, så vi kunne altid gå dernede i disse pragtfulde skove, som er fyldt med gamle krogede træer og slanke bøge og graner, samt et helt område med knudrede egetræer og kristtjørn. Et sted, som vi kaldte for "Trolde skoven", hvor vi altid hentede grønt og mos til vores dekorationer. Willy har også malet mange smukke motiver fra denne del af skoven.

Frugttræer podet med mistelten

Bror Errboes far Ivan Johannes Errboe (1884-1968), Lysbrohøjen 26, (Skolevej 10), har indpodet flere mistelten i frugttræerne nede i skoven, og lige neden for vores have vokser der bl.a. en stor flot mistelten, som vi passer meget på. Engang kom Willy ned og opdagede, at en lidt for ivrig dreng havde moret sig med sin dolk og skåret hele den grønne snylter ned af æbletræet. Men mærkværdigvis er den nu vokset ud igen og sidder nok så flot på det gamle æbletræ med de sure æbler. Der er naturligvis meget vildt i sådan en skov, og ikke sjældent ser vi egern i haven, ligesom der af og til drister sig en fasan op på plænen. Ræven lusker også omkring, men den ser vi kun poterne af i sneen om vinteren.

I 1973 skulle Maria i skole. Hun blev meldt ind i Skægkærskolen sammen med flere af de små piger herfra, som hun dagligt legede med. Nogle måneder før skolestart fik vi brev om, at skoledistriktet var omlagt, og at Maria som den eneste herude fra skulle begynde sin skole i Silkeborg på Søndergadeskolen. Der var ikke skolebus, men bybussen var nu begyndt at køre op ad Hvinningdalvej, så hun skulle sendes med den hver dag. Jeg var betænkelig, og vi drøftede at søge om dispensation, så Maria kom med til Skægkærskolen. Men året efter skulle Randi begynde i skole, og hun skulle til Silkeborg, hvilket så betød, at vi ville få vores børn i to forskellige skoler, og det syntes vi var upraktisk.

Derfor valgte vi at lade Maria begynde i 1. klasse i Silkeborg. Randi og jeg kørte Maria i skole på hendes 1. skoledag. Hun var så fin med hvid lægget nederdel og mørkeblå blazer og rød skoletaske. Læreren, fru Brøbech sagde til os forældre, at vi trygt kunne køre hjem. Hun skulle nok følge børnene til det nærliggende busstoppested og tage imod dem de følgende dage. Jeg undrede mig over, om Maria mon ikke helst ville have, at vi blev i byen og tog hende med hjem, men Maria ville gerne tage hjem sammen med de andre børn fra området omkring Eidervej i den vestlige ende af Hvinningdal. Da Maria kom hjem, smed hun tasken i hængesofaen og lagde sig på maven. "Der sætter jeg aldrig mine ben mere" udbød hun. I 14 dage kørte Randi og jeg så med i skole og blev i klassen, men lige meget hjalp det. Maria græd, så snart vi ville gå og var ked af at være der. Heldigvis var skoleinspektør Flemming Johansen meget forstående. Gan-

Den røde bro tegnet af Willy Seidelin

ske stille lagde han Marias skolepapir til side, og så blev vi enige om, at vi kom igen til næste år med dem begge to.

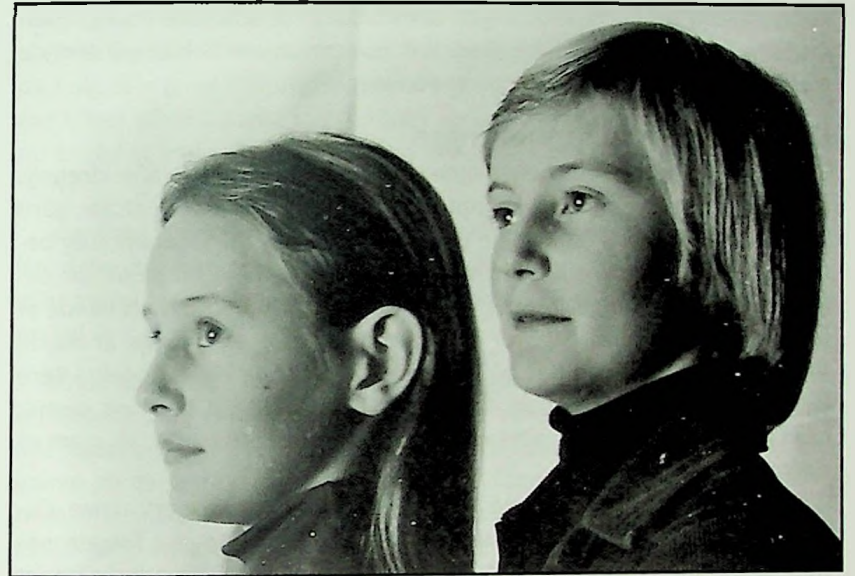
Og der gik det problemfrit. Maria begyndte i 1. klasse, og Randi kunne begynde i børnehaveklasse. Men hun sagde "Nej tak" ville hellere lege herhjemme og have et år fri, ligesom Maria havde haft, og det fik hun. Så derfor kom begge vores piger først i skole, da de var 7½ år gammel. Men Søndergadeskolen stod for at skulle nedlægges, og Maria nåede lige at gøre 9. klasse færdig derinde, hvorimod Randi blev flyttet til Vestre skole.

Ved kommune sammenlægningen i 1970 kom området under Silkeborg Kommune og Århus Amt. Vi havde hidtil været det yderste østlige hus på Hvinningdal Bakke i Viborg amt, idet amtsgrænsen gik lige neden for vores have. Vores skole her i Hvinningdal (på Buskelundvej) blev opført 1977-78, mens vores piger gik inde i byen, så de nåede aldrig at få glæde af den.

Betale skat og sygekasse

Hvert kvartal betalte vi sygekasse hos kassereren Knud Pedersen, Øster Bordingvej 11, der boede på "Guldborghus" en højtbeliggende gård i Bal-le Huse, og kommuneskat betalte vi også ude i Øster Bording på skolen, Øster Bordingvej 60.

Den gamle landsbypost, som kørte ud til os på sin knallert, døde, og Willy post overtog hans rute. Willy kom ofte ind og drak en kop kaffe, og om sommeren når vi var i Norge, samlede han posten til os og sendte

Randi og Maria

den op i en kuvert, når han syntes, at der var hobet nok sammen. Altid var der skrevet en kærlig hilsen til os fra Willy.

I dag 30 år senere kommer der mange forskellige postbude, og vi ved slet ikke, hvem der egentlig er vores faste post.

Mælkehandler Poul Abildgaard sluttede med at bringe mælk ud og

blev pedel på Lysbro skole, Lysbrohøjen 14, som er skole for psykisk handicappede børn. Hans kone fortsatte i butikken nogle år endnu, til hun døde af sygdom. Nu er ismejeriet lukket, og de er begge to døde. Jørgen købmand, som overtog forretningen nede på ringvejen efter Demuth, Vester Ringvej 26, har også måtte dreje nøglen om og lukket, hvorimod benzintanken har udvidet sin døgnbutik, hvor du kan købe næsten alt, til overpris naturligtvis.

Rullekonen lukkede. Slagteren lukkede, og bageren ophørte, og Børge solgte sit røgeri og flyttede ind til Silkeborg, hvor han åbnede noget så kedeligt som en butik, der solgte herrebukser. Ostehandleren og fiskemanden kommer heller ikke. Derimod kommer Hjem-IS bilen drønende og ringende på en klokke hver anden onsdag aften.

Der er sket store forandringer

Elly Hvam, som var med i hele denne udvikling, bor i dag i en af ældreboligerne på Ægirsvej, som er opført på Niels Haurbak's store gård "Højholtgaard". Niels endte sine dage på et ældrehjem Silkeborg. Jeg besøgte ham og havde altid lidt mundgodt med til ham. Vi sludrede om gamle dage i Hvinningdal, som det var, da Niels kom hertil. Niels nåede at fejre sin 90 års fødselsdag, før han lukkede sine øjne. I mange år havde han levet alene i stuehuset på sin store gård, nu blev det opdelt i flere lejligheder og udlejet i nogle år, før det blev "brækket ned" og jævnet med jorden. Det gjorde ondt i mig at se det bare stykke jord, så goldt så dødt.

Men så blev ældreboligerne bygget, og de virker meget attraktive. Over på den modsatte side af Hvinningdalvej lå Anna og Mogens Mogensens husmandssted Hvinningdalvej 46. Højt oppe og med en vidunderlig udsigt ned over Silkeborg. Jeg besøgte ofte de gamle mennesker og købte æg hos dem. Om sommeren plukkede vi bær til saft og syltning, og sommetider gik vi bare op for at sludre med dem. Hvert år til jul gik vi ned i marken og udvalgte et juletræ, som vi slæbte hjem på kælk eller trækvogn.

Anna Mogensen serverede mælk fra kostalden til vores børn, men det brød de sig ikke om. Derimod kunne de bedre lide hendes saftevand. Men også denne gård er revet ned, og der er bygget en forfærdelig masse huse

på Mogensens mark. Faktisk er det hele området omkring Frejasvej, vi gik rundt på dengang. Folk skulle bare vide, hvordan Anna og Mogens har levet der med deres store børneflokk, hvordan de har slidt med kreaturer og med jorden, samtidig med at Mogens gik på arbejde på teglværket nede i Lysbro.

Jernbanen til Kjellerup og Rødkærbro ophørte i 1968, og i dag er der anlagt natursti, da bønderne ikke kan have alle os til at vandre over deres marker og i deres skove, som vi kunne for 30 år siden. Nede på marken bag skoven, hvor vores børn legede, byggede huler i skrænterne, sejlede med skibe i vandløbene og udviklede deres fantasi, er der opsat klatrestativer og lavet cross-bane med forhindringer, selvom naturen uberørt og i sig selv giver naturlige forhindringer. Der er opsat fodbold mål, og der bliver afholdt sankthansbål hver sommer. Det sidste nye er, at man nu er ved at finde et passende navn til marken, et civiliseret navn, velsagtens?

Dengang marken bare var en mark, tumlede børnene sig lige så lykkeligt dernede, som de forhåbentlig også gør i dag, selvom den nu får et eller andet navn. Men sommetider kan man ikke se skoven for bare træer, vel -?

Anna købmand i Hvinningdal er for længst holdt op. Hun blev afløst af en døgnkiosk, men den måtte også lukke. Varerne var for dyre, og da vi alle kommer ind til byen hver dag, er det billigere at handle derinde. De gamle gårde er revet ned, og det gamle forsamlingshus er faldet sammen, men vi har fået en skole, Fakta og en børnehave og en sportshal, og i 1995 fik vi en flot hvid vandrekirke i stedet.

Vi er ikke længere et sted langt uden for Silkeborg. Vi er en del af Silkeborg. Vi bor i "De Smukke Attraktive Hvinningdal Bakker."

**Travetur på Bedehøjvej 1, Kragelund,
den 8. maj**

Jens Michael Frank fortalte om Stenholt Mose, en højmosse som ligger i den vestligste del af Silkeborg Kommune. I omkring 40 ha. af højmosen er der aldrig gravet tørv, hvilket gør Stenholt Mose til landets tredje største intakte højmosse. Mosen ligger i et intensivt landbrugsområde, og er præget af dræning og tidligere tiders tørvegravning. Mosen rummer dog stadig en stor række sjældne plante- og dyrearter. Mosen er privatejet, og har tilhørt den samme familie i 7 generationer. Stenholt Mose er en del af et større EU-naturgenopretningsprojekt.

På Silkeborgegnen ernærede han sig som landbruger, karetmager, arbejdsmand, ejendomshandler m.m. Vores forfædre kendte alt til at skulle være fleksibelt i jagten på et eksistensgrundlag. På sine ældre dage var dette multibegavede menneske ansvarlig for ordning af Silkeborg Museum i den nye biblioteksbygning på Hostrupsgade.

De rejste fra Clinton til Danmark den 3. maj 1892, da faderen Jens Caspersen havde lungebetændelse, og moderen bad en af sønnerne komme hjem. Peter - den yngre og ugifte ønskede ikke at rejse. Faderen var imidlertid blevet rask og i september 1892 rejste familien til Balle Huse. Her blev det så bestemt, at de skulle overtage Michael Heigaards ejendom, "Baunshøj" Øster Bordingvej 7, på 11 tønder land.

Vi skulle køre møg, stykket måtte få 32 læs. Agrene var ikke lige lange og jeg brugte 33. Det var slemt med det læs møg for meget, vores mor måtte endog til at mægle. En dag skulle roerne så renses. Jeg kasserede den gamle hoppe og satte plagen for, en dejlig lysmanket 3-års, der kunne gå på en streg. Da jeg kom hjem til middag, spørger far: "Hvor langt er du?" - "Jeg er færdig!" - "Hva' - har du så gjort det ordentlig?" "Det regner jeg da med". Hans middagssøvn blev vist kort, nu skulle marken inspiceres. Kritikken var god, men det gav ingen roser i knaphullet. Knægten kunne jo blive storsindet.

Min mor insisterede på, at Maria først skulle døbes hjemme på Stevns, før vi tog hende ud på så lang en rejse, og dernæst insisterede hun på, at hun kørte med os til Jylland i hendes Opel Rekord i stedet for i min lille Fiat 600.

Selvom vi kom lige fra Grønlands storslåede natur, hvor vi var vant til at se isfjelde sejle forbi vores huse og høre og se dem kælte under øredøvende larm, se spækhuggere svømme rundt i havet, var vi alligevel så betaget af denne smukke plet herhjemme i Danmark.

Den gamle landsbypost, som kørte ud til os på sin knallert, døde, og Willy post overtog hans rute. Willy kom ofte ind og drak en kop kaffe, og om sommeren når vi var i Norge, samlede han posten til os og sendte den op i en kuvert, når han syntes, at der var hobet nok sammen. Altid var der skrevet en kærlig hilsen til os fra Willy.